

سالنمای دفاعی – امنیتی سال ۱۳۹۸

شورای علمی سالنما:

سردار سرتیپ ۲ پاسدار نصرالله کلانتری، امیر سرتیپ ۲ دکتر مصطفی ساوه‌دوردی، سردار سرتیپ ۲ پاسدار عبدالمجید حلمی، سرهنگ دکتر شهرام نوروزانی، سرهنگ دکتر فتح‌الله کلانتری، سرهنگ پاسدار مجید رمضان‌ن، سرهنگ صداقت بهرامی، سرهنگ ۲ دکتر رحمان نجفی سیار، کارمند پاسدار دکتر علی علیزاده، دکتر عبدالرحیم پدرام، دکتر سید رضا بهار، دکتر سهیل گودرزی، دکتر سجاد محسنی، دکتر داود فیاضی، مرتضی چشمه‌نور

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه	کلانتری، فتح‌الله، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	سالنمای دفاعی - امنیتی سال ۱۳۹۸ / نویسنده فتح‌الله کلانتری؛ همکاران نصرالله کلانتری ... [و دیگران]؛ ویراستار علمی رحمان نجفی‌سیار؛ ویراستار ادبی معصومه اشتری‌ماهنی؛ ناظر ویراستار مرتضی چشمه‌نور.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۲۹۱ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۸۸۵۰۲-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	همکاران نصرالله کلانتری، مصطفی ساوه‌دورودی، شهرام نوروزانی، عبدالرحیم پدرام.
موضوع	امنیت ملی - ایران - سالنامه‌ها
موضوع	-- Iran -- YearbooksNational security
موضوع	امنیت ملی - سالنامه‌ها
موضوع	-- YearbooksNational security
شناسه افزوده	دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی
رده بندی کنگره	UA۸۰۳
رده بندی دیویی	۳۵۵/۰۳۳۲۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۶۱۶۸۳۷۴

سالنمای دفاعی - امنیتی سال ۱۳۹۸

نویسندگان: سردار سرتیپ ۲ پاسدار نصرالله کلانتری، امیر سرتیپ ۲ دکتر مصطفی ساوه‌دورودی، سردار سرتیپ ۲ پاسدار عبدالمجید حلمی، سرهنگ دکتر شهرام نوروزانی، سرهنگ پاسدار مجید رضائی، سرهنگ صداقت سهرابی، سرهنگ دکتر رحمان نجفی‌سیار، کارمند پاسدار دکتر علی علیزاده، دکتر عبدالرحیم پدرام، سرهنگ دکتر فتح‌الله کلانتری، دکتر سید رضا میرطاهر، دکتر سید محمد ری، دکتر سجاد محسنی، دکتر داود فیاضی، مرتضی چشمه‌نور

ویراستار علمی: رحمان نجفی‌سیار

نمونه‌خوان: مهدی یوسنی

ناظر ویراستار: مرتضی چشمه‌نور

صفحه‌آرا: حامد آریانی

طراح جلد: زهرا مهدوی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۹

ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۸۵-۰۲-۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

نشانی انتشارات: تهران. ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir

تلفن ۲۲۹۷۰۳۴۳

سخن ناشر

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی با هدف نهادینه‌سازی مرجعیت علمی در توسعه مفاهیم، گفتمان و تفکر راهبردی در کشور و بهره‌گیری از بنیان‌ها و نظریه‌های بومی، در صدد تدوین و ارایه راهبردهای تعالی‌بخش، علمی و تخصصی می‌باشد.

این دانشگاه و پژوهشگاه از مراکز علمی کلیدی و حساس در عرصه مسائل راهبردی است که از بدو تشکیل و در دگردیسی و بازطراحی سازمانی پس از انقلاب شکوهمند اسلامی به منظور کادرسازی در تراز انقلاب اسلامی در سطوح مدیران عالی کشوری و لشکری مکلف بوده و وظیفه خطیر خود در جهت تربیت و آموزش فرماندهان و مدیران عالی‌رتبه کشور را سرلوحه تمامی برنامه‌ها قرار داده است.

اهمیت این امر هنگامی نمود بیشتری می‌نماید که نگاهی ژرف و آینده‌پژوهانه به پیرامون کشور، منطقه و جهان داشته باشیم؛ چرا که با ظهور تهدیدات نوین در عرصه بین‌الملل، لزوم داشتن چنین کانونی برای به‌هنگام نگاه داشتن مدیران عالی فرماندهان نظامی کاملاً ملموس خواهد بود. از سوی دیگر چشم‌انداز ایجاد تمدنی بزرگ موجب می‌شود تا این تلاش و تعهد سبب ترغیب سازمان‌هایی گردد که برای پیروی از این هدف متعالی و ایجاد تحول در برنامه‌ها و فعالیت‌های خود نیازمند راهبردهای تخصصی و علمی منبعث از گفتمان و تفکر راهبردی این دانشگاه و پژوهشگاه باشند. با نگرش به این رویکرد و اهمیت موضوع، لزوم تولید و توزیع ادبیات راهبردی در این دانشگاه - محل تلاش اساتید و فرهیختگان متخصص در علوم دفاعی راهبردی و دانش‌آموختگان است، نمایان می‌گردد.

در این راستا مرکز انتشارات راهبردی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی در سه حوزه مدیریت راهبردی، دفاع ملی و امنیت ملی با اهتمام به برنامه‌ها، در چارچوب اهداف و مفاهیم عالی‌ه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و تدابیر رهبر معظم انقلاب و فرماندهی دل‌قوا حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، سعی در انتقال مفاهیم و آموزه‌های خود به سطوح مختلف مدیران و ارکان جامعه داشته و در این بستر دست‌های پرتوانی را که نیل به این اهداف را تسهیل می‌نمایند، به گرمی می‌فشارد.

و ما توفیقنا آلا بالله علیه توکلنا و الیه نئیب

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۵	بخش اول: رویدادها و روندهای سیاسی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۸
۱۶	۱-۱- گام‌های پنج‌گانه کاهش تعهدات برجامی جمهوری اسلامی ایران
۱۷	الف) واکنش کشورهای اروپایی به کاهش تعهدات برجامی ایران
۱۸	ب) تلاش برای بازگشت سازوکار ماشه
۱۸	پ) پیام نهایی ایران به اروپا
۲۱	۱-۲- اغتشاشات و اعتراضات بنزینی
۲۱	الف) ریشه‌های اقتصادی آشوب‌های بنزینی
۲۲	ب) ریشه‌های امنیتی آشوب‌های بنزینی
۲۵	۱-۳- ترور و شهادت سردار قاسم سلیمانی
۲۵	۱-۳-۱- انگیزه‌های الات‌متحده
۲۶	۱-۳-۲- آینده تنش ایران و آمریکا پس از ترور
۲۹	۱-۴- اقدامات ضد تروریستی ایران در سال ۱۳۹۸
۳۲	۱-۵- گروه‌های تروریست فعال در ایران طی سال ۱۳۹۸
۳۵	۱-۵-۱- وضعیت سازمان دافکین در سال ۱۳۹۸
۴۰	۱-۵-۲- وضعیت اعضای داعش در سال ۱۳۹۸
۴۳	۱-۶- ویروس کرونا و چالش‌های جهانی
۴۷	بخش دوم: رویدادها و روندهای سیاسی - امنیتی، محیط پیرامونی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۸
۴۸	۲-۱- ارزیابی کلی از محور مقاومت در سال ۱۳۹۸
۵۳	۲-۲- منطقه خلیج فارس
۵۳	۲-۲-۱- کلان‌روندهای امنیتی منطقه خلیج فارس
۶۱	۲-۲-۲- رخداد‌های امنیتی به تفکیک کشورهای منطقه خلیج فارس
۶۱	۱- عربستان سعودی
۶۱	۱-۱- حمله به آرامکو
۶۱	۱-۲- افزایش تنش در پی تهدید غول نفتی
۶۲	۱-۳- تمایل به حل منازعه با یمن
۶۲	۱-۴- گفتگوی مستقیم با ایران
۶۲	۱-۵- مصمم شدن برای «متنوع‌سازی اقتصادی»
۶۳	۱-۶- تقویت سیستم موشکی و پدافندی
۶۳	۱-۷- تقویت ائتلاف‌سازی علیه ایران
۶۴	۱-۸- تداوم جنگ با یمن و شکست در عملیات نصر من الله
۶۷	۱-۹- سناریوهای جنگ ائتلاف سعودی علیه مردم بی‌گناه یمن
۷۳	۲- پادشاهی عمان
۷۵	۳- قطر
۷۵	۳-۱- رخداد‌های امنیتی قطر در سال ۱۳۹۸
۷۸	۴- بحرین
۷۸	۴-۱- رخداد‌های امنیتی بحرین در سال ۱۳۹۸
۸۰	۵- کویت

۸۰	۱-۵ رخدادهای امنیتی کویت در سال ۱۳۹۸
۸۲	۶- امارات متحده عربی
۸۲	۷- یمن
۸۵	۸- سوریه
۸۵	۸-۱ روندهای امنیتی سوریه در سال ۱۳۹۸
۸۹	۸-۲ رخدادهای امنیتی سوریه در سال ۱۳۹۸
۹۵	۹- عراق
۹۵	۹-۱ روندهای امنیتی و ضد امنیتی عراق در سال ۱۳۹۸
۹۷	۹-۲ رخدادهای امنیتی عراق در سال ۱۳۹۸
۱۰۳	۱۰- لبنان
۱۰۴	۱۰-۱ رخدادهای امنیتی لبنان در سال ۱۳۹۸
۱۰۷	۱۱- فلسطین اشغالی
۱۰۸	۱۱-۱ رخدادهای امنیتی فلسطین اشغالی در سال ۱۳۹۸
۱۱۷	۱۲- ترکیه
۱۱۸	۱۲-۱ روندهای امنیتی ترکیه در سال ۱۳۹۸
۱۲۵	۱۲-۲ رخدادهای امنیتی ترکیه در سال ۱۳۹۸
۱۳۲	۱۳- روندهای امنیتی و ضد امنیتی در شبه قاره هند
۱۳۲	۱- هند
۱۳۲	۱-۱ روندهای امنیتی هند در سال ۱۳۹۸
۱۳۳	۱-۲ رخدادهای امنیتی هند در سال ۱۳۹۸
۱۴۰	۲- پاکستان
۱۴۰	۲-۱ رخدادهای امنیتی پاکستان در سال ۱۳۹۸
۱۴۱	۳- افغانستان
۱۴۳	۳-۱ رخدادهای امنیتی افغانستان در سال ۱۳۹۸
۱۵۳	بخش سوم: رویدادها و روندهای امنیتی محیط بین‌المللی در سال ۱۳۹۸
۱۵۴	۱- آمریکا
۱۵۴	۱-۱ روندهای امنیتی آمریکا در سال ۱۳۹۸
۱۶۱	۱-۲ رخدادهای امنیتی آمریکا در سال ۱۳۹۸
۱۸۴	۲- روسیه
۱۸۴	۲-۱ رخدادهای امنیتی روسیه در سال ۱۳۹۸
۱۸۷	۳- چین
۱۸۷	۳-۱ رخدادهای امنیتی چین در سال ۱۳۹۸
۱۹۱	۴- اتحادیه اروپا
۱۹۱	۴-۱ روندهای امنیتی اتحادیه اروپا در سال ۱۳۹۸
۱۹۸	۴-۲ رخدادهای سیاسی اتحادیه اروپا در سال ۱۳۹۸
۲۰۵	بخش چهارم: دیپلماسی دفاعی- امنیتی جمهوری اسلامی ایران و جهان در سال ۱۳۹۸
۲۰۶	۴-۱ رزمایش‌های منطقه‌ای در سال ۱۳۹۸
۲۱۲	۴-۲ رزمایش‌های فرامنطقه‌ای در سال ۱۳۹۸
۲۱۷	۴-۳ سفرهای مهم دفاعی- امنیتی جهان در سال ۱۳۹۸
۲۲۱	۴-۴ نشست‌های مهم دفاعی- امنیتی جهان در سال ۱۳۹۸
۲۲۳	۴-۵ ائتلاف‌های دفاعی- امنیتی جهان در سال ۱۳۹۸

۲۲۳	۴-۵-۱- ائتلاف دریایی آمریکا در خلیج فارس
۲۲۸	۴-۵-۲- ائتلاف دریایی اروپایی در خلیج فارس
۲۳۱	۴-۵-۳- تحولات سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)
۲۳۵	۴-۵-۴- تحولات در سازمان پیمان امنیت جمعی
۲۳۸	۴-۶- تحولات تسلیحاتی و تجهیزاتی جهان در سال ۱۳۹۸
۲۳۸	۴-۶-۱- تحولات نظامی و فناوری تسلیحاتی آمریکا
۲۴۴	۴-۶-۲- تحولات نظامی و فناوری تسلیحاتی روسیه
۲۴۹	۴-۶-۳- تحولات نظامی و فناوری تسلیحاتی چین
۲۵۳	۴-۶-۴- تحولات نظامی و فناوری تسلیحاتی اروپا
۲۶۱	بخش پنجم: چشم‌انداز دفاعی- امنیتی جمهوری اسلامی ایران و جهان در سال ۱۳۹۹
۲۶۲	۵-۱- بازیگران مهم منطقه‌ای و انگیزه‌های کنشگری
۲۶۲	۵-۱-۱- جمهوری اسلامی ایران
۲۶۳	۵-۱-۲- ایالات متحده آمریکا
۲۶۳	۵-۱-۳- چین
۲۶۴	۵-۱-۴- رژیم صهیونیستی
۲۶۴	۵-۱-۵- روسیه
۲۶۵	۵-۱-۶- عربستان سعودی
۲۶۵	۵-۱-۷- ترکیه
۲۶۵	۵-۱-۸- امارات متحده عربی
۲۶۶	۵-۱-۹- بریتانیا
۲۶۸	۵-۲- آینده منطقه از دید منابع غیربومی
۲۶۸	۵-۲-۱- افراط‌گرایی و بی‌ثباتی
۲۶۸	۵-۲-۲- سرایت بحران مهاجرت به اتحادیه اروپا
۲۶۹	۵-۲-۳- تنازع برای بقا
۲۶۹	۵-۲-۴- نارسایی در پاسخ‌گویی به نخبگان
۲۷۰	۵-۲-۵- فناوری حوزه نبرد دولت و ملت
۲۷۰	۵-۲-۶- آفریقا، میدان نبرد آینده چین
۲۷۱	۵-۲-۷- ظهور موجودیت‌های رازآلود و پرابهام
۲۷۵	۵-۳- گمانه‌زنی آینده روابط ایران و کنشگران مهم منطقه‌ای
۲۷۵	۵-۳-۱- ایران و ایالات متحده
۲۷۵	۵-۳-۲- ایران و چین
۲۷۵	۵-۳-۳- ایران و روسیه
۲۷۶	۵-۳-۴- ایران و عربستان سعودی
۲۷۶	۵-۳-۵- ایران و ترکیه
۲۷۶	۵-۳-۶- ایران و رژیم صهیونیستی
۲۷۶	۵-۳-۷- ایران و اتحادیه اروپا
۲۷۸	۵-۴- آینده‌های ممکن و محتمل
۲۸۱	۵-۵- چشم‌انداز روندهای امنیتی و راهبردی محیط بین‌الملل در سال ۱۳۹۹
۲۸۱	۵-۵-۱- چشم‌انداز روندهای امنیتی ایالات متحده آمریکا
۲۸۴	۵-۵-۲- چشم‌انداز روندهای امنیتی اروپا
۲۸۶	۵-۶- پیش‌بینی تحولات جهان برای سال ۱۳۹۹
۲۹۴	۵-۷- سلاح‌های جنگی جدید در سال ۱۳۹۹

۳۰۰ _____ ۵-۸- پیش‌بینی جنگ بین ایران و آمریکا در سال ۱۳۹۹

۳۰۳ _____ پیوست‌ها

۳۰۴ _____ پیوست الف: رزمایش‌های منطقه‌ای در سال ۱۳۹۸

۳۱۰ _____ پیوست ب: رزمایش‌های فرماندهی‌های منطقه‌ای در سال ۱۳۹۸

۳۱۹ _____ پیوست پ: سفرهای مهم دفاعی - امنیتی جهان در سال ۱۳۹۸

۳۳۰ _____ پیوست ت: نشست‌های مهم دفاعی - امنیتی جهان در سال ۱۳۹۸

پیشگفتار

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی به عنوان یک دانشگاه راهبردی در سطح کشور با رسالت آموزش های دفاعی و امنیتی نقش مهمی را در تربیت فرماندهان و مدیران عالی لشکری و کشوری و تولید علم نافع بومی عهده دار است و بر همین اساس، تلاش خود را معطوف به آموزش های آینده پژوهانه در راستای تحقق مطالبات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) برای آینده، اقتدار، مرجعیت علمی، آرمان ها و تمدن سازی نوین اسلامی متمرکز نموده است. این دانشگاه برای رسیدن به این هدف، ارائه چشم انداز تحولات ملی و فراملی را با توجه به شرایط حاکم بر منطقه و فرامنطقه مورد توجه قرار داده است و در تلاش است با استفاده از تمام ظرفیت های موجود، از جمله نخبگان، متفکران و استادان این دانشگاه، راهبردهای لازم را در حوزه نظامی و امنیتی برای فرماندهان و مدیران عالی لشکری و کشوری مشخص کند.

یکی از اقدامات این دانشگاه، تهیه سالنمای دفاعی-امنیتی به همت کارشناسان پژوهشگاه امنیت ملی است که به سه ساله به منظور استفاده سازمان ها، نهادها و ارگان های لشکری و کشوری و همچنین فرماندهان و مدیران عالی تهیه می شود و در اختیار آنها قرار می گیرد. محورهای مندرج در این سالنما در پنج بخش ارائه می شود: بخش اول به رویدادها و روندهای سیاسی-امنیتی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۸ می پردازد. در بخش دوم، رویدادها و روندهای سیاسی-امنیتی محیط پیرامون ج.ا.ایران در سال ۱۳۹۸ تحلیل و بررسی می شود. در بخش سوم، رویدادها و روندهای امنیتی محیط بین المللی در سال ۱۳۹۸ مورد بررسی قرار می دهد. در بخش چهارم، دیپلماسی دفاعی-امنیتی ج.ا.ایران و جهان از جمله رتبه بندی ارتش های قدرت در سال ۱۳۹۸ بررسی شده، و بالأخره در بخش پنجم و نهایی این سالنما، چشم انداز دفاعی-امنیتی ج.ا.ایران و جهان در سال ۱۳۹۹ پیش بینی شده است.

در تحلیل های ارائه شده در این سالنما تلاش شده است تا از مطلق گویی چشم اندازهای پیش رو و همچنین رخداد حوادث احتمالی خودداری شود. آنچه به عنوان تدبیل از شرایط پیش رو ارائه شده، تنها بر اساس اخبار و اطلاعات به دست آمده و برگرفته از تجربیات گذشته است. از این رو، احتمال بروز حوادث و پیش بینی ها به طور خاص وجود ندارد. سالنمای مذکور برای بهره داری فرماندهان و مسئولان سطوح عالی و میانی نیروهای مسلح و همچنین مدیران ارشد کشوری در حوزه دفاعی-امنیتی است. بدیهی است، نواقص و کاستی هایی در تهیه و تدوین این سالنما وجود دارد که بیشتر ناشی از محدودیت ارائه آن به دلیل برخورداری بودن از مطالب طبقه بندی شده و محرمانه است. به دلیل تنوع و تعدد موضوعات، پرداختن به همه مباحث حول جمهوری اسلامی، منطقه و جهان امکان پذیر نبود. امید است که این مجموعه بتواند در ترسیم راهبردها و نقشه راه نهادها و ارگان های کشور مورد استفاده مسئولان و نخبگان قرار گیرد و از این رهگذر تلاش مؤثری برای تأمین امنیت ملی کشور و تدوین هندسه قدرت در نظام بین الملل انجام شود.

رئیس پژوهشگاه امنیت ملی
سرتیپ ۲ پاسدار نصرالله کلانتری